

Mennem kell ▲

Strahinja – szerb, 2021. Rendezte: **Stefan Arsenijević**. Írta: **Stefan Arsenijević, Bojan Vuletić és Nicolas Ducray**. Kép: **Jelena Stanković**. Zene: **Martinas Balobzeskis**. Szereplők: **Ibrahim Koma (Samita/Strahinja), Nancy Mensah-Offel (Ababuo), Maxim Khalil (Ali), Rami Farah (Dervis)**. Gyártó: **Surprise Alley / Les Films Fauves / Artbox**. Forgalmazó: **Budapest Film. Feliratos. 92 perc.**

Akorábban Oscarra jelölt **Stefan Arsenijević** (*Szezelem és egyéb bűnök, Torzija*) középkori epikus költemény-átiratában a szerb nemzeti hősök helyére egy Ghánából elmenekült, Európában otthont kereső házaspárt helyez. *A Mennem kell* ott indul, ahol a legtöbb menekült-dráma véget ér: egy szerb táborban zajló mindennapokkal. A feltörekvő focista Samita és erőteljes jelenléttel bíró, színésznő felesége, Ababuo átlagos életet élnek a tábor minden privát szférát kizáró közösségi világában, az újrakezdésben reménykedve. A hétköznapok minden szürkeség és kelet-európai koszlottság ellenére sem unalmasak, az emeletes ágyra dobott lepedővel maguk köré húzott falak között megvan minden, amit a legtöbb hasonló élethelyzetben lévő ember alig ismer: intimitás, humor, ambíció. Samita és Ababuo a gazdasági menekültek tipikus problémáival küzd, a menni vagy maradni és a félbetört karriernek dilemmája foglalkoztatja őket.

Vortex

Vortex – francia, 2021. Rendezte és írta: **Gaspar Noé**. Kép: **Benoît Debie**. Szereplők: **Dario Argento (Lui), Françoise Lebrun (Elle), Alex Lutz (Stephane)**. Gyártó: **Rectangle Pictures / Wild Bunch**. Forgalmazó: **magyarhangya. Feliratos. 142 perc.**

Gaspar Noé örvénybe kerüli életüket mutat be, hol provokatív szenvtelenséggel, hol szédítő pszichedéliával, a végeredmény azonban mindig ugyanaz – nemcsak a szereplők, a nézők is átélhetik, milyen belebámulni a szakadék mélyébe. *A Vortex*szel a francia rendező az eddigi legelégikusabb filmjét készítette el, de ez nem jelenti azt, hogy kibújt volna a bőréből. Most is a visszafordíthatatlan örvénnyel szembesít, a végső leépüléssel, és magával a halállal.

Az idill pillanatával nyit, egy idősebb értelmiségi házaspár borozgat a lakásuk virágos erkélyén, a következő jelenetben azonban már az ágyukban fekszenek, és egy lassan leeresz-

kedő fekete vonal kettévágja a képet. Ettől kezdve mindketten a saját „fekete dobozukban” végzik a napi rutinjukat, a férfinék még vannak terveik, egy filmes témájú könyvön dolgozik, míg az egykor pszichiáterként praktizáló Elle láthatóan nem tud mit kezdeni magával, és hamarosan a néző számára is egyértelművé válik, hogy demenciával küzd. Először csak nyitva felejt a gázt, majd eltéved az utcán, később pedig már a férjét sem ismeri meg.

A műfaji filmes gyakorlattal szemben Noé az osztott képernyőt nem a határidő-dramaturgia szolgálatába állítja, hanem a hétköznapok csendes banalitásának és a házaspár párhuzamos magányának bemutatására. Ez a technikai trükk úgy határos, hogy közben a legkevésbé sem hivalkodó – a rendező korábbi munkáiról ezt nem mindig lehetett elmondani –, a fő attrakciót azonban Françoise Lebrun és Dario Argento improvizációra épülő játéka adja. A színésznő szavak nélkül, megrázó hitelességgel jeleníti meg a za-

varodottság és a kétségbeesés különböző árnyalatait, míg az olasz kultrendező a megszálott filmes szerepében nyilván saját magából is merít. Mellettük önálló főszereplővé lép elő a labirintusszerű, könnyekkel és relikviákkal telezsúfolt lakás, keserűes mementójaként egy végéhez közeledő, közösen leélt aktív életnek. Nem is lehet kérdéses, hogy a *Vortex* Noé eddigi legérettebb filmje, újszerűnek azonban csak akkor lehetne nevezni, ha Haneke nem készíti el tíz évvel ezelőtt a hasonló témát még megrázóbban feldolgozó *Szezelemet*.

BASKI SÁNDOR

Arsenijević mozija inkább migrációs közegbe helyezett sors- mint menekült-dráma, de nem emiatt vérzik több sebből: egyik fő hibája a benne megidézett költemény súlytalansága és kapcsolatlansága az aktuális narratívával, a másik az egyébként sem különösebben fordulatos sztorihoz társuló gyenge rendezés, mely már a rövidebb, egyszerűbb jeleneteknél is kiütözik, és az egyébként nagyívűnek szánt házassági válság átélhetőségét akadályozza. A film 2021-ben, tehát Ukrajna Oroszország általi lerohanása előtt készült, amikor ugyan élénken foglalkoztatta az európai közvéleményt a migráció kérdése, de az ezzel kapcsolatos történetek talán mégsem érintették olyan mélyen a nézőt, mint egy évvel később. Valószínűleg épp a felfokozott érzékenységek miatt olyan szembeötlő, hogy a *Menem kell* nem teljesíti a saját maga számára kijelölt feladatot – inkább közönyt, mint együttérzést ébreszt.

KOVÁCS KATA

Nincs baj drágám

Don't Worry Darling – amerikai, 2022. Rendezte: **Olivia Wilde**. Írta: **Katie Silberman**. Kép: **Matthew Libatique**. Zene: **John Powell**. Szereplők: **Florence Pugh** (Alice), **Harry Styles** (Jack), **Olivia Wilde** (Bunny), **Gemma Chan** (Shelley), **Chris Pine** (Frank). Gyártó: **New Line Cinema / Vertigo Entertainment**. Forgalmazó: **InterCom**. Szinkronizált. 123 perc.

Az ezredfordulón feltűnően sok film foglalkozott alternatív valóságokkal, a tökéletes felszín alatti sötét titkokkal – a *Mátrix*, a *Truman Show*, a *stepfordi feleségek*, a *Pleasantville* vagy akár az *Amerikai szépség* azt kutatták, hogy amit látunk, az valódi vagy mesterségesen kreált szemfényvesztés-e. A zsugorodó világ, a jóléti társadalmak kényelme és unalma 9/11 után már nem szorult kritikára, ám

az elmúlt években a VR és a metaverzumok térnyerésével újból előkerültek a kérdések (*Westworld*, *WandaVision*).

A *Nincs baj, drágám* is ezt a közhangulatot, a tökéletesség utáni vágyakozást, az illuzórikus életek hamisságát lovagolja meg, ám nincsenek új gondolatai az első filmsokorhoz képest. Az idilli, ötvenes évekbeli kisvárosban élő fiatalasszony gyanakvása, hogy valami nem stimmel ugyan korszerű titkot leplez le, de az mégsem elég eredeti és főként nem elég mély. A nők leuralása, kihasználása az incel-probléma korában nem újdonság, ahogy a yassification is leragott csont.

Olivia Wilde második rendezése közepes és fantáziátlan, amelyről bizonyára senki nem beszélne a forgatási és a premier körüli botrányok nélkül. Az összelopkodott ötletek hervasztóak, az ismétlődések nem építik a feszültséget, az antagonisták motivációi nem derülnek ki, a túl hosszú felvezetés után a rejtély megoldása zavaros, így pont a történet érdekesebb részei sikkadnak el. Florence Pugh mindenki helyett játszik, mellette Harry Styles a játékidő nagyrésztében csak jóképp mosolyog, ami a konklúziót ismerve kevesnek érződhet. A közhelyes zeneválasztásokkal ellentétben viszont a zörejekből, zajokból álló hangsáv jól megágyaz az örületnek. A *Nincs baj, drágám*

várhatóan csak bulvárszenzációként marad meg a köztudatban, viszont felveti azt a szomorú kérdést, hogy Wilde első, kifejezetten jól sikerült rendezése, az *Éretlenségi* csak egyszeri szerencsés véletlen volt-e.

GYÖNGYÖSI LILLA

Meghívás

Invitation – amerikai, 2022. Rendezte: **Jessica M. Thompson**. Írta: **Blair Butler**. Kép: **Autumn Eakin**. Zene: **Dara Taylor**. Szereplők: **Nathalie Emmanuel** (Evie), **Thomas Doherty** (Walter), **Stephanie Corneliussen** (Viktoria), **Alana Boden** (Lucy). Gyártó: **Screen Gems**. Forgalmazó: **InterCom**. Szinkronizált. 104 perc.

Sosem jó ómen, ha már az előzetes láttán azt érezzük, láttuk az egész filmet, ám a Magyarországon forgatott *A meghívás* esetében ez nem feltétlenül a szükségesnél több információt közlő kedvcsináló

hibája. Jessica M. Thompson horrorfilmje azzal szolgál rá erre a lesújtó preconcepcióra, hogy az – az eredetiség leghalványabb jelét sem mutatva – a *Tűnj el!* és az *Aki bűjt* zabigyerekének benyomását kelti – csak épp vámpírokkal. A végeredmény be is tartja ezt a fantáziátlan ígéretet, mivel *A meghívás* szolgálalként követi az említett alkotások cselekménysémáját: a szülei halála után magára maradt Evie családfiguratás révén rokon kapcsolat fedez fel egy nagy múltú arisztokrata családdal, kiknek szívélyes vendéglátása mögött szörnyűbb motiváció húzódik, mint amit halandó ember fel tud fogni, ezzel pedig egy csapásra célkeresztbe kerül a kiválasztottként kezelt főszereplő élete.

Minden ötlettelensége ellenére a film első fele – köszönhetően a történetvezetés lassú és sejtelmes építkezésének, valamint a működő főbb karaktereknek – tartalmaz néhány hangulatos, hovatovább egyenesen élvezetes pillanatot; némi fókusztévesztés eredményeképp viszont egy ponton túl hirtelen egy Hallmark-féle romantikus filmben találjuk magunkat, ahonnan az olcsó jumpscare-ek nehézkesen vezetnek vissza az eredetileg kijelölt horror műfajának irányába. A második egységig késleltetett, ám fájdalmasan nyilvánvaló fordulatot követően aztán elszabadul a pokol, és olyannyira felgyorsulnak az események,

hogy ily módon a film csak egy összecsapott, totálisan érdektelen végkifejletben képes kicsúcsosodni. A műfaji elvárások fényében legalább a magas korhatár-besorolásnak kellene valamiféle *bűnös élvezetre* reményt adó mentsvért jelentenie, de *A meghívás* még e tekintetben is csúfos kudarcot vall: a filmben ábrázolásra kerülő brutalitás körülbelül annyira felkavaró, mint amikor konyhakéssel megvágjuk a saját kezünket.

BÁRÁNY BENCE

Minden jót, Leo Grande

Good Luck Leo Grande – brit, 2022. Rendezte: **Sophie Hyde**. Írta: **Katy Brand**. Kép: **Bryan Mason**. Zene: **Stepehn Rennicks**. Szereplők: **Emma Thompson** (Nancy), **Daryl McCormack** (Leo), **Isabella Laughland** (Becky). Gyártó: **Genesius Pictures / Align**. Forgalmazó: **Prorom Entertainment**. *Feliratos*. 97 perc.

A legendás Baby Boom generáció is szépen lassan megöregszik, érdekes viszont azt látni, hogy ifjonti forradalmiság és világmegváltás ide vagy oda, pontosan az történik vele, amely az őket megelőző, általuk az asztrólól lazán lesöpört generációval történt: hajlott napjaira konzervatívává, rugalmatlanná és némiképp arrogánssá vált. A nyugalmazott tanárnő Nancy Strokes esetében sincs ez másként, bár elmondása sze-

rint világ életében unalmas és merev nő volt. Két évvel férje halála után mégiscsak hajmeresztő kalandra vállalkozik: fel fogad egy gyönyörű, fiatal férfi prostituáltat, hogy a maga praktikus módján kipipálgathasson pár tételt az egyébként nem túl extra szex-bakancslistájáról. Amire nem számít viszont, hogy fizetett alkalmi partnere – művésznévén Leo Grande – szépen lassan kibontogatja Nancy gúzsba kötött lelkének csomóit. Leo azért kapja a pénzét, hogy örömet okozzon, örömködni márpedig csak felszabadult pszichével lehet. Nancy és Leo között a kis félreeső hotelben eltöltött négy légyott folyamán nem szövődik szerelem, kelles barátság viszont igen, kiderülnek kisebb-nagyobb titkok, visszaélések, amelyek némi drámához vezetnek. Mindeközben Nancy egyre közelebb kerül saját magához, hogy majd 70 évesen frusztrációi és kamaszkori komplexusai alól felszabadulva élhesse életét.

A brit berkekben jól ismert komikus-multitalentum Katy Brand remekül megírta pergős kamaradrámába csomagolta csupa szív és csupa lélek szex-komédiáját, amelyben bátran számol le a szexuális tabukkal. Az Emma Thompson – Daryl McCormack páros pazarul szípkázik, míg Sophie Hyde rendezőnő gondosan vezérli a hajszálpontos párbeszédeket

és hol komikus, hol kesernyés helyzeteket. A *Minden jót, Leo Grande* izgalmas elegyet alkot: témája szívmengető, hideg profizmusa zavarba ejtő.

ALFÖLDI NÓRA

Hogyan tegyünk boldoggá egy nőt

How to Please a Woman – ausztrál, 2021. Rendezte és írta: **Renée Webster**. Kép: **Ben Nott**. Zene: **Guy Gross**. Szereplők: **Sally Phillips** (Gina), **Myles Pollard** (Richard), **Erik Thomson** (Steve), **Nina Young** (Jane). Gyártó: **Feisty Dame Productions / Such Much Films**. Forgalmazó: **ADS Service**. *Feliratos*. 107 perc.

Megállíthatatlanul tör előre a hullám, amely az idősödő nők szexuális vágyait tematizálja. Az elemek jellemzően hasonlóak: szemet gyönyörködtető fiatal férfiak keverednek kínos helyzetekbe idős (ám minden esetben dekoratív) nőkkel, akik ruháikkal együtt szép lassan az évszázadok óta szorító társadalmi nyomást is levetkőzik. Ebben a hullámban merül el Gina is, aki az ötvenen túl, friss munkanélküliként az ismeretlenbe kénytelen fejest ugrani. Bár ő maga igencsak gátlásos, üzleti tervei annál ambíciózusabbak, így szokatlan startup-ot indít. Az évek óta kielégítetlen, lagymatag házasságba szorult asszonynál kevesen tudják jobban, mi kell a nőknek, így vállalkozásában olyat

kínál, ami a legtöbbünk életéből hiányzik: orgazmust és egy férfit, aki takarít.

Noha viszonylagosan új még a téma, annyira talán már pont nem, hogy az alapötlet önmagában elég legyen a lehengetléshez. Egy *Minden jót, Leo Grande* (vagy a más műfajú, de témában korszakalkotó *Sze-relempatak*) után a tabuk már lazulóban, így a lécs az eredetiség és a valódi tabudöntögetői szándék szintjére emelkedett. Hiszen a szexualitás elfojtására, a vágyaik kigyomlálására kényszerített nők millióinak nehézségeivel játszik bárki, aki a kérdéshez nyúl. Persze nem hiba azt könnyen emészthető, pajzán vígjátékba csomagolni, hiszen így sokkal többeket érhet el, a *Hogyan tegyünk boldoggá egy nőt* ugyanakkor mintha nem a filmet állítaná a cél szolgálatába, hanem fordítva. Persze jókat lehet mulatni a táncoló takarítófiúkra nyálát csorgató középkorú nőknél, és a végén gondosan szájbarágott üzenet még szentesíthetné is az eszközt. De biztos, hogy az épp (mindig) hadban álló feminizmus örülne annak az üzenetnek, hogy a nők csupán érzelemmentes, előre fizetett szexre vágnak? És vajon akkor is ilyen jókat nevetnék-e, ha a történet arról szólna, idős férfiak hogyan bérelnek fel fiatal nőket, hogy félmeztelenül polírozozzák fényesre az otthonaikat?

RUDAS DÓRA

Alienoid

Oegye+in 1bu – koreai, 2022. Rendezte és írta: **Choi Dong-hoon**. Kép: **Kim Tae-kyung**. Zene: **Jang Young-gyu**. Szereplők: **Ryu Jun-yeol** (Mureuk), **Kim Woo-bin** (Ór), **Kim Tae-ri** (Lee Ahn), **So Ji-sub** (Moon), **Kim Eui-sung** (Ja-jang). Gyártó: **Caper Film / CJ ENM**. Forgalmazó: **Mozinet Kft.** Szinkronizált. 142 perc.

Dél-Korea legnagyobb filmforgalmazó cége, a CJ ENM kitalálta, hogy lemásolja a Lotte nagyszabású sikertörténetét (lásd *Along with the Gods 1-2.*, 2017-2018): a tervük az volt, hogy hasonlóan monstre költségvetésből, szintúgy lokális sztárparádéval megtámogatva leforgatnak egy 5 órás, zsánereket egymásra halmozó monstrumot, amelyet két részben mutatnak be hasonló eredménnyel (10 millió feletti nézettséget) várva. A direktori székbe azt a szerfelett képességes Choi Dong-hoont ültették, akinek eddig valamennyi mozija kasszasiker volt, ebből kettő pedig jócskán meg is ugrotta a helyi csúcok csúcsának számító 10 milliós nézettségi határt (*Tolvajok*, 2012; *A bérgyilkosság*, 2015).

Az író-rendező Choi ultraambiciózus, a Marvel-filmek látványvilágát sikerrel becélező projektje az egyik saját alkotására alapoz (*Woochi*, 2009): meghagyja az időutazás motívumát és a pörgős akciókat, hozzátold két robotot, a vicces taoista varázslók számát megtriplázza és démonok helyett gonosz földönkívülieket zár emberi testekbe, csak hogy sci-fivel is dúsítsa a szédítő műfaji kavalkádot. A végeredmény egy bénítóan túlbonyolított, intergalaktikus zagyvaság (mikor volt utoljára irracionális egy robot?), amelyet még Kim Tae-ri két szép szeme és Kim Woo-bin jelentékeny droid-sármja sem ment meg attól, hogy másnapra maradéktalanul elfelejt-

sük. A zárószcena *serial-okat* idéző, orbitális *cliffhangere* azt vélelmezi, hogy egy év múlva sokan kíváncsiak lesznek majd a befejező epizódra – nos, a dél-koreai közönségből mindössze másfél millió váltottak jegyet az első részre, noha több mint 7 millió kellett volna a nullszaldóhoz. Az *Alienoid* kísérteties hasonlóságot mutat az ugyancsak szerfelett képességes, *blockbuster*-fenomén Kang Jegyü (*Shiri*, 1999; *Taegukgi*, 2004) karrierjét porrá zúzó *My Way*-jel (2011), amely anno a legdrágább dél-koreai produkció volt, mégis sokkoló erejű *box office*-fiaskónak bizonyult. Bizzunk benne, hogy a Choi karrierje nem ilyen sorsra jut.

TESZÁR DÁVID

Ecc, pecc, ki lehetsz?

See How They Run – amerikai, 2022. Rendezte: **Tom George**. Írta: **Mark Chappell**. Kép: **Jamie D. Ramsay**. Zene: **Daniel Pemberton**. Szereplők: **Sam Rockwell** (Stoppard), **Saoirse Ronan** (Stalker), **Adrian Brody** (Leo), **Ruth Wilson** (Petula), **Harris Dickinson** (Attenborough), **Reece Shearsmith** (Woolf). Gyártó: **DJ Films**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. Szinkronizált. 98 perc.

Az üveghagyma című *Törbe* **A**ejtve-folytatás előtt szűk három hónappal befutott egy másik, Agatha Christie ígézetében készült krimivígjáték. Az ismeretlen, de az *Ecc, pecc,*

ki lehetsz? alapján kifejezetten tehetségesnek bizonyuló brit alkotók, Mark Chappell forgatókönyvíró és Tom George rendező műve azonban még a Rian Johnson és Daniel Craig nevével fémjelzett whodunitoknál is szorosabb kapcsolatot ápol a krimi királynőjének munkásságával. Keményvonalas Christie-rajongók már az eredeti címből (*See How They Run*) sejthetik, hogy itt a szerző *Az egérfogó* című szindarabjának valamilye felhasználásáról lesz szó – és a jó hír, hogy a Chappell-George duó rendkívül kreatívan és ötletesen hasznosítja újra az 1952-es bűnügyi drámát.

Annak ellenére, hogy az *Ecc, pecc, ki lehetsz?*-nek már minden fogását – a mindentudó narrátor alkalmazásán át a folyamatos önreflexív kiszólásokon át a negyedik fal áttöréséig

– unásig ismerjük máshonnan, Chappelléknek sikerült megvalósítani a tarantinói bravúrt, és egy minden ízében friss és úde, éppen emiatt nemcsak a bennfentes krimiszerelmesek, hanem mindenki számára igen szellemes és szórakoztató művet alkotniuk. A sztori szerint a már említett *Az egérfogó* századik West End-előadása idején járunk, 1953-ban, és a színmű alapján épp egy hollywoodi rendező készül filmverziót forgatni, amikor gyilkosság áldoztatává válik, méghozzá a darabot játszó színház kulisszái mögött – így a dráma összes szereplője és alkotója egyszerre válik gyanúsítottá és potenciális áldozattá (akárcsak a Christie-alkotásban).

A részben valós figurák alapján megvalósított fiktiiv sztori írója a Christie-opus előadásának felelevenítése mellett folyamatosan eljátszik *Az egérfogó*ból vett motívumok és gyanússá váló személyek variálásával is, de zseniálisak az angol udvariassági formulákat kifigurázó gegek is. A sokszorosán dupla-, sőt, esetenként tripla- vagy tetrafedelű „az élet utánozza a művészetet” kontra „a művészet utánozza az életet” megoldásokból összeálló kavalkádra pedig Saoirse Ronan kisrendőrének és Sam Rockwell felügyelőjének párados tesztje fel a koronát.

VAJDA JUDIT

